

Přání – prosba:

Kéž jsme společenstvím vnitřně svobodných bytostí,
odvážně, leč pokorně kráčejících novými cestami,
vždy naplněných tichým nasloucháním,
odpuštěním a laskavým porozuměním...

Kéž toto je obsahem nové meditace lásky pro 21. století, meditace prožívané při plném vědomí pravé svobody
a zodpovědnosti za každou myšlenku, slovo i čin.

Milada Škárová

Milí členové a členky OUB, prosím Vás pěkně, vnímejte opravdu niterně obsah slov, která jste si už jednou přečetli v novoročním PF Miladky Škárové, ale možná a někteří velmi pravděpodobně, se nad nimi málo zamysleli. Poděkujme proto Miladce z celého srdce, že nás tak krásně a v pravém slova smyslu smysluplně obdarovala.

Měj v odporu pouze vady svých bližních nikoliv jejich osoby. Usiluj jim pomoci.

J. A. Komenský

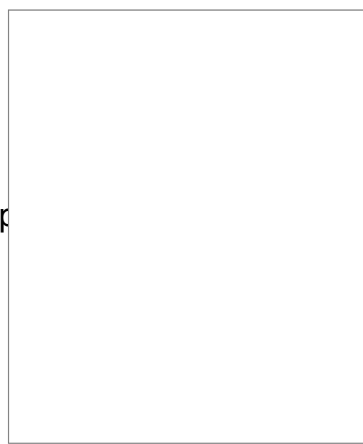
Možná, že nesouhlasím s tím, co říkáte, ale budu do smrti hájiti právo, abyste to mohl říci.

Voltaire

Připravila sestra Iva Bordovská

Responsivní čtení

Svoboda svědomí a přesvědčení, povrchně chápa

Jen ten, kdo je vnitřně svobodnou bytostí, ví, co je jednota v různosti.

Toleranci a porozumění druhým nepoznám, dokud o tom jen mluvím.

Teprve při konkrétním v životě řešení, rozeznat správné je moudrost a umění.

Užívat rozum a opomíjet cit, znamená nenechat se ničím oslovit.

Však kritický rozum správně použitý zná přesně své místo a nezavrhuje city.

Cestu rozvoje vlastní osobnosti nechápe, kdo si připadá moudrý už dosti.

Jen ten, kdo stále učí se, táže a studuje, jde cestou sebepoznávání a rozvoje.

Spravedlnost, rovnost a soucítění v mezilidských vztazích je převzácné koření.

Každý vztah přestává problémem být a trápením, pokud já, člověk, sám se vnitřně proměním.

Respektování hodnoty a důstojnosti člověka je těžká otázka odvěká.

Vždyť jen ten, kdo má úctu k sobě samému, s úctou a respektem se chová k druhému.

Mám-li v rámci společnosti být nápomocen druhým, znamená to, že sobě dobře porozumím.

Kde je mé místo a co bližní potřebuje, i na co mám sílu a co mé síly přesahuje.

Nejvyšší hodnotou je život sám, proto vše živé s úctou zachovám.

Nejen však pouze člověka, i celou přírodu, protože každý z nás jsme jeden z jejích plodů.

Když moudří se sejdou a mají rozhodovat, moudrost jim poradí, jak se k sobě chovat.

Pak z různých návrhů zvolí demokraticky, který je nejlepší, funkční a praktický.

Jarmila Plotěná

Rabíndranáth Thákur

(7. 5. 1861 - 7. 8. 1941)

Indický básník a spisovatel Rabíndranáth Thákur, nositel Nobelovy ceny za literaturu, je autorem téměř dvou set knih v bengálštině a v angličtině. Jeho dílo obsahuje básně, romány, eseje, cestopisy, politické reflexe, články z oboru teorie a dějin umění, pedagogiky, lingvistiky a přírodních věd. Složil rovněž velké množství písní, dodnes populárních. Jeho vlastenecké písně si zvolila za svou národní hymnu Indická republika. V pokročilém věku začal malovat a je dodnes považován za významného představitele moderního indického výtvarného umění.

Narodil se 7. května 1861 v Kalkatě v rodině filozofa a náboženského reformátora Debendranátha Thákura, nazývaného svými stoupenci Mahárši (Velký světec). Rodina byla brahmánská, ale ortodoxní hinduistické prostředí ji odmítalo, protože už Rabíndranáthův dědeček Dvárkánáth a zejména otec bojovali za reformu pravověrného hinduismu a vystupovali proti společenským přežitkům (kastovnictví, dětským sňatkům, upalování vdov a mnohoženství), ale i proti sektářství a uctívání soch božstev. Debendranáth Thákur zaujímal od r. 1843 významné postavení v Bráhmamádži, reformistické společnosti, která svým důsledným monoteismem, nedogmaticností i formou nedělních shromáždění připomínala unitářské pojetí náboženství.

Ideály Bráhmamádže byl dán směr Rabíndranáthově výchově. Školu navštěvoval jen krátce. Svobodomyšlná a vzdělaná rodina se sama postarala o jeho výuku. Tvůrčí rodinné prostředí přímo inspirovalo k básnickým pokusům od ranného dětství. Brzy začal také přispívat do literárního měsíčníku Džňánákur. Od roku 1877 začali Thákurové vydávat měsíčník Bháratí, kde byla uveřejněna jeho první báseň (Lesní květ) a román (Tržiště mladé královny).

Od roku 1878 pobývala rodina v Anglii, kde básník začal studovat evropskou literaturu, hudbu a zpěv. Od dvaceti pěti let žil opět v Kalkatě, kde bylo již od r. 1872 Národní divadlo, to podnítilo Thákurovu dramatickou tvorbu.

Začátkem 90. let cestoval po Evropě. Po návratu se ujal správy rodinných statků. Byl stoupencem co největší hospodářské samostatnosti a družstevního podnikání. V r. 1901 založil v sídle svého otce v Šántiniketane (Příbytku míru) národní indické učiliště. Přístupem k výuce připomínala názory J. A. Komenského. Děti byly přijímány bez ohledu na kastu a při výuce se jim dostávalo co největší volnosti. Výchova směřovala k monoteismu i úctě k přírodě. Nesměla zde být zabíjena zvířata pro oběť ani pro jídlo. Později R. Thákur založil ještě hospodářskou školu se vzorovým statkem Srínikétan (Sídlo blahobytu).

V r. 1907, kdy stál v čele vlasteneckého Baišnabského hnutí, psal v programovém článku, že cílem jeho doby není usměrňování života vnější askezí, nýbrž plný rozvoj osobnosti. Avšak zklamán praktikami uvnitř hnutí se veřejně politické činnosti brzy vzdal.

V následujícím desetiletí píše svá nejznámější díla: alegorickou hru Rádža (v anglickém překladu Král temné komory), roku 1910 román Góra, v němž se vyrovnává s ortodoxním náboženstvím i s reformismem vedoucím k sektářství a upřednostňuje svobodný vztah člověka k Bohu, 1912 píše snad nejkrásnější divadelní hru Poštovní úřad. V letech 1908 až 1910 vzniká sbírka duchovních zpěvů oslavující osobní vztah k Bohu jako příteli a pomoci v činorodém životě.

Za svého pobytu v USA v zimě 1912 – 1913 a v Anglii 1913 měl řadu přednášek o cestě k moudrosti, které vydal ve spise Sádhana. V listopadu 1913 byl poctěn jako první příslušník asijského národa Nobelovu cenu za literaturu. Stal se tak jednou z největších osobností soudobé světové literatury. Kalkatská universita mu udělila čestný doktorát a požádala ho aby se ujal posuzování prací z bengálštiny. Téhož roku mu byl na návrh anglické vlády udělen šlechtický titul Sir, který na protest proti represáliím anglické vlády r. 1919 v Amritsaru Thákur vrátil.

Roku 1916 přednáší v Japonsku a ve Spojených státech, jeho přednášky z těchto cest byly vydány pod názvem Nacionalismus a osobnost. V následujících letech navštívuje opět USA a některé země Evropy, včetně Československa, kde se r. 1921 setkal s prezidentem Masarykem a profesorem Vincencem Lesným, prvním evropským překladatelem Thákurových bengálských originálů. Do Československa přijel na pozvání Karlovy university a přednášel zde o náboženství indických zpívajících mystiků Báulů. Na německé universitě v Praze přednášel o lesních universitách – ášramech. Naši zemi navštívil ještě v r. 1926.

Na své šesté cestě do zahraničí r. 1924 navštívil Malajsko, Čínu a Japonsko. Téhož roku odjel do Peru na pozvání k oslavám stého výročí státní samostatnosti. Na svých cestách i v Indii usiloval o sblížení Východu a Západu. Přetváří proto r. 1921 svůj Šántiniketán na mezinárodní universitu Višvabháratí, jejímž posláním je dodnes vzájemné poznávání a sblížení Východu a Západu, pěstování ideálů lidství a podporovat mírová řešení globálních problémů. (Thákur je velikým obdivovatelem Mahátmy Gándhího, přestože se jejich názory na řešení sociálních problémů Indie neshodovaly.)

Ve všech Thákurových dílech o smyslu života je výrazná myšlenka, že každý člověk je součástí Boha a nositelem boží jiskry, jejíž přítomnost ho zavazuje k zodpovědnosti nejen za sebe sama, ale i za celou lidskou společnost, přičemž je třeba stále udržovat krok s proudem života a vývojem.

Rabíndranáth Thákur zemřel 7. srpna 1941 ve věku osmdesáti let během druhé světové války, proti níž veřejně protestoval v otevřených dopisech.

Jarmila Plotěná

NOOSFÉRA A BOD OMEGA

Nový věk – New Age – nové vědomí na přelomu dějin? Lákavý pojem slibující uskutečnění čehosi dosud neuskutečného. Doba Vodnáře astrologicky nasměrovaná v budoucnost vsťric dějinné pravdě... Leč definovat pravdu znamená definovat a vyloučit dějinný omyl. Jak? Především je třeba se vymanit ze zajetí iluzí, které často suplují nerozhodnost a útek před pravdou. Když Albert Schweitzer, přebíral Nobelovu cenu, výstižně se vyjádřil: „... odvažme se vidět věci jaké jsou, v jejich dějinné pravdě...“

Leč mluvíme o omylu. O jaký omyl v dějinách Evropy vlastně šlo? Dějinnou asymetrií evropského myšlení (počínaje 18. stoletím) označil Albert Schweitzer jako neustálý proces zpředměťování světa na úkor duševního rozvoje. Faustovo drama – spíše mít než být – vrcholí v notorické uštvanosti lidí tohoto století, kteří žijí iluzí, že jsou šťastní, ale v hloubi nitra prožívají úzkost a samotu. A proč? Lukrativní honba od jednoho předmětu ke druhému rozptyluje duchovní energii a technika – zejména počítačová – vytváří člověka k obrazu svému. Jak moudrá jsou slova mistra Eckharta když říká: „Lidé nemají tolik přemýšlet, co mají dělat, ale mají více uvažovat, čím jsou a čím by se měli stát.“ Asymetrický omyl spočívá tudíž v kvalifikaci života a tím v odosobnění lidství. Japonský básník Bašo ve svých Haiku „květinu netrhá, nevlastní“ – stačí mu květinu vidět, chce být s květinou zajedno, chce jí porozumět a prožívat. V hebrejštině kupř. pojem „mít“ vyjadřuje autentický vztah k okolnímu světu, vztah prožitkový a nikoli vlastnicko-spekulativní.

Erich Fromm, světoznámý filosof a psycholog, konstatuje tvrdou pravdu: „Dějiny Evropy a Severní Ameriky přes obrácení se ke křesťanství jsou dějinami pokrytectví.“ Nikoli IMITATIO CHRISTI jako vnitřní proces zrání, ale jako vnější zástupný obřadnický idol. Bůh se stal spíše existenciálním rozměrem mít, idolem věčným s lidskou projekcí sobeckých přání a potřeb. Mistr Eckhart mluví o oslech pro pouhé zdání duchovní vyspělosti, bez vnitřního zažití Boží pravdy. Proč se dějiny nechávaly strhnout k omylu tím, že pohanští hrdinové s mečem v ruce vítězili, zatímco hrdinové ducha byli dějinami obětováni?! Antropocentrismus ve spojení s technikou vytěsnil Boha a vytvořil si „náboženství“ konumu. Přitom zoufale hledáme smysl života a podstatu své duše... Leč počítače, zkumavky a laboratoře nám tento problém nedovedou vyřešit, natož náš sen realizovat. Stali jsme se vzbouřenci proti kosmickému zákonu, místo abychom se stali moudrými zahradníky svěřeného nám stvořitelského díla.

Pravdou je to, co říká Otokar Březina: „Abychom mohli být stavitelé ve výši duchovní, musíme si udělat pořádek nejprve v nižších stupních duševna – zbavit se sobectví a negativních afektů a myšlenek.“ A mistr Eckhart dotvrzuje tuto pravdu slovy: „Musíme demaskovat svoje já a nelhat si iluzivně, že duši je třeba složitě hledat...“

Mnozí lidé říkají, že Bůh je v krizi. Ale čí vinou? Svou tvůrčí podstatou nikoli, ale vinou člověka. Bůh není nebeská škola či jesle. A člověk trestá sám sebe tím, že ztratil kontakt s kosmickou dimenzí a nechal se zlákat smyslovými požitky předmětného světa.

Jaké tedy asi bude vědomí nového tisíciletí? Známy francouzský teolog a vědec Teilhard de Chardin akceptuje nutnost duchovní (kvalitativní) evoluce, duchovní trajektorii směřující vzhůru k bodu Omega – kosmické prapodstatě, pro křesťany zjevené v kosmickém Kristu. Ve své knize „Fenomén člověka a noosféra“ mluví o nutnosti renesance všech náboženských systémů jako výzvy k probuzení vědomí duchovnosti. „Spiritualita,“ říká, „je život žitý v souladu s duchovými zákony všehomíra, odlišnými od technicko-ekonomických zákonitostí prosazovaných v současnosti.“ Chardin navíc konstatuje, že biologická evoluce dosáhla „stropu“. Vzniká tím napětí směrem k psychice, neboť jednostrannost konzumního stylu nepostačuje. Proto se noosféra nabízí, aby se stala epochou rozšířeného a prohloubeného vědomí zavíjejícího se k bodu Omega jako emergenci Boží lásky do prostoru a času.

Jak zřejmo, hledání pravdy a odstraňování omylu je otevřená trajektorie myšlení, založená na možnosti konfrontace myslitelných hodnot minulosti a přítomnosti. A jako propojující duha mezi přítomností a minulostí bude stále dominovat láska a pravda. To jsou základní předpoklady, aby naše osobní roviny se mohly pozdvihnout duchovně výše tak, aby jimi mohlo pronikat božské kosmické světlo.

Výstižně konstatuje známý filozof Spangler: „Objetí naší planety se dělo stvořením a aktivací nového duchového těla v podobě kosmického Krista a proroků, kteří prostoupili auru naší planety láskou a pravdou.“ Jeden z moudrých pohledů na současnost, jak vyloučit dějinný omyl, kterých si už mnoho dovolit nemůžeme, jestliže nemáme ztratit rovnováhu života na naší planetě a tím i s celým universem.

Miluše Šubartová

Vyznání lásky

**Vstupuji ve své duchovní srdce
do skrytých posvátností
čistých a bílých jako šat nevěsty
krásných jak orosená růže
zářivých jak za noci hvězdný třpyt...**

**Vstupuji v místa
kde plane nebeský oheň Lásky**

**jaký se na zemi nezná a neuvidí
a ruce si o něj neohřeje onen chladný rozum lidský...**

**Vstupuji v tajnou hlubinu života
jaký je představám vzdálený, neznámý
protože brány země jsou příliš dlouho uzavřeny
člověka nepropouští do ráje srdcí...**

**Vstupuji v tiché sídlo duše
které se jmenuje Boží
jen ona umí a smí mluvit o lásce Boha a člověka
o jediné náruči pro všechny
kdo jsou a živí...**

**Vstupuji v zahradu nebeskou
kde jsou blahé odpočinky
pro unavené pracovníky
pro velké kajícíníky
i všechny v pokorné službě láskou a obětí...**

**Usedám tiše pod stromy myšlení
jaké na zemi do šíře a výšky nedorostly
pro plané půdy duchovního citu
a slabé závlahy láskou lidí...**

**Nabírám ze studnic Boží lásky
její svatou vodu do nádoby lidství
aby bylo zásobeno životodárností
pro všechny dny
pro všechny těžké cesty...**

**Myslím jak anděl myslívá si
na své zrození v lásce Boží
na mateřský klín a na její náručí...**

Mluvím tiše

**a bez hmotného zvuku
vlastní řečí duší
když se modlí
když se koří velké Boží lásce
a ona je jak peříčko ze země zvedně
do věčného i pevného objetí...**

Miluše Šubartová

Haveňu Šalom Alechem = Mír bud' s vámi

V letošním květnu to budou už čtyři roky, co jsem se v Brně, v synagoze na Skořepce, zúčastnila tryzny k uctění památky obětí holocaustu. V té době neměla brněnská židovská obec ještě nového rabína i když její poslední rabín, Richard Feder, zemřel před čtyřiatřiceti lety.

Před druhou světovou válkou žilo v Brně dvanáct tisíc Židů. Po válečných útrapách ve vyhlazovacích koncentračních táborech, emigracích a nepřízni minulého totalitního režimu v naší republice je jich v Brně pouze kolem dvou set. Rovněž tak počet synagog se zmenšil na jednu jedinou. Kromě Prahy je to však údajně jediná „živá“ obec u nás.

V minulém roce získala tato skromná židovská obec v Brně konečně nového duchovního. Je jím šestatřicetiletý Moshe Chaim Koller. Po desetiletém studiu v Izraeli, kterému předcházely dva roky studia na teologické fakultě KU v Praze, se vrátil do rodné země i když ne do rodného města. Tím byly Karlovy Vary.

Na otázku J. Ustohalové „jakým byste chtěl být rabínem“ odpověděl: Rabín je veřejná osoba, takže bych chtěl být pro lidi snesitelný, chtěl bych, abychom spolu měli dobré vztahy. Chtěl bych cítit, že co dělám, je to správné, co ve své funkci mám dělat, nemuset se kvůli nějakým vnějším podmínkám měnit nebo utíkat ze svého ideálu. Chtěl bych, aby okolí nebo podmínky neměly na mne negativní vliv v tom, jaký chci být. Abych jako člověk zůstal sám sebou, abych byl užitečný.“

Iva Bordovská

NÁBOŽENSTVÍ JAKO CESTA

Cesta k vládě vyššího principu v člověku dřímajícím, utajeném, skrytém. „Člověče, poznej sama sebe a poznáš Vesmír i bohy.“ „Kdo je nejsilnější, kdo ovládá sám sebe.“

Náboženství jako dobrodružství sebeobjevování. Kdyby člověk mnohé objevil a poznal život s jeho zákony a přitom sám sobě byl hádankou, sám sobě nerozuměl, nic nepoznal a vlastně ani nežil. Ve zdánlivě uspořádaném světě, vysoce technicky zvládnutém a společensky perfektně proorganizovaném, zůstává člověk sám sobě neznámým světem s velikým nepochopeným chaosem v nitru, vevnitř. Přitom nejstarší cestou člověka byla cesta dovednosti sebevlády a umění sebeobjevení jako bytosti na Bohu závislé, s Bohem živé, s Bohem bez ustání spjaté – tedy bytosti náboženské. Nejstarší cesty člověka tak nebyly obory technické ani společenskovedné a politické, ale cesty onoho vysokého umění sebepoznání a sebevlády, od nichž se ostatní lidská umění postupně oddělovala avšak v tomto nejstarším pramenila a měla v něm základ. Toto osamostatňování lidských oborů došlo tak daleko, že dnes již s původní cestou a záměrem pomáhat ke zdokonalení člověka jako svou podstatou božské bytosti nemá často ani náboženství nic společného, neboť jako samostatný obor od života a vývoje odtržený nemůže vůbec existovat.

Náboženství jako cesta sebeobjevování a osvobození božského principu v nás bylo v dávnověku samozřejmou základnou věd, umění a společenských systémů, základnou vztahů člověka k člověku, k přírodě, k domovu, ke světu a vesmíru jako prostředků a cest k poznávání sebe sama jako části vespolného božství. (Jak většinou lidé nazývali podstatu či princip veškerenstva v dávném tušení jednoty a vzájemné propojenosti.)

Větve lidských oborů od původního živého kmene oddělené, svévolně odtržené, ulomené usychají nebo nesou trpké ovoce ničivých vynálezů nebo geniálně chytrých, avšak nesmyslně užívaných systémů. Na této cestě oddělenosti jsme neustále svědky slepých uliček, zklamání ze zdánlivých dílčích vítězství, extrémů přehánění nebo rozumu, hned citu, fanatismu a nepochopeného nefunkčního „dobra“. Bolestně hledáme harmonii a porozumění ve svých vztazích, protože jsme dosud nenalezli sami sebe. Vnějšími léky se snažíme léčit či konejšit vnitřní požáry, které je možno uhasit jen věčným plamenem moudrosti. Hledáme střed, podvědomě toužíme po hlubíně bezpečnosti a běháme po okruhu.

Oddělujeme:

Vnitřní a vnější (víru a projevy v běžném životě, názory a jednání, chování).

Tělesné a duševní (stav naší duše s tělesnými návyky, výživou, dechem, pohybem, spánkem...).

Soukromé a veřejné (jen ze zdravých a šťastných jedinců se skládá zdravá a šťastná polis – společnost)

Blízké a vzdálené (problémy „tam někde“ se nás netýkají).

(Příklad ze života Unitárie – odtržené obsahy nauky, promluvy, textů v časopisech od „běžného“ života této společnosti. Schůze a základní procesy existence společnosti se chápou jako odtržené od naší víry. Něco proklamujeme, ale dle toho nejednáme – říkáme, že je to „něco jiného“. Co jiného je odvěká cesta aplikace žitého na věřené a věřeného na žité. Slova v chrámě jsou pro „chůzi“ v životě. Myšlenky sváteční jsou pro běžný den.)

Z náboženství se tragicky stal obor nebo jeden z oborů lidského snažení, proto „Bůh náboženství opustil“. Nemá co činit v odtržené části Princip či Zákon, který není částí ani pro část, ale pro celek a sám je celkem.

Otázka proč tedy oddělení „dopustil“ je špatně položená, neboť vychází z představy oddělenosti (Někdo nadpřirozený dopustil o své vůli něco, takový stav nemůže nastat, protože nikde není na jedné straně nějaký Bůh a na druhé nějaký svět či člověk. Takové náboženství je fantazie a opium pro lid.)

Důsledné domyšlení tohoto stavu vede k okamžitým opatřením, změnám v životě a ke konkrétním činům.

Proto partikulární církve a náboženské společnosti jsou v krizi a musí být v krizi. Samotnému životu nelze stanovit hranice. Zahnat náboženství za jistou zeď, vymezit mu teritorium a obehnat je hranicí členství či nečlenství, chození či nechození do kostela, atd. prakticky vůbec nelze, nefunguje, proto jsou problémy v církvích, řádech a společnostech.

Každá cesta sebepoznávání je cestou vázanou na božské, tedy náboženstvím a cestou k božství, není proto církví, organizací ani ústavou, je životem samým.

Jarmila Plotěná

-

-

Rodí se nový pohled na zdraví a nemoc?

Odpověď na tuto tak životně důležitou otázku pro nás pro všechny dal už r. 1982 systémový analytik a hlasatel ekologické gramotnosti Fritjof Capra ve svém monumentálním díle *The Turning Point* (česky *Bod obratu*, DharmaGaia 2002).

Je škoda, že vydavatelé *Prostoru 58/59*, když toto monotematické číslo připravovali, nezahájili je výtahem z páté kapitoly *Biomedicínský model* (s. 135 – 178). Většina autorů dalších příspěvků z něj čerpá a jen aktualizuje jeho závěry. Tři století po Descartovi lékařská věda lpí na jeho mechanistickém pohledu na život a pohlíží na lidské tělo jako na stroj, který se skládá z mechanických částí. Choroba je pak poruchou určité součásti a úkolem lékaře je nesprávné fungování určitých biologických mechanismů fyzikálně nebo chemicky napravit. Jevem uzdravování se takto materialisticky pojmá medicína nezabývá, protože redukcionistickými termíny jej nelze ani vysvětlit, ani pochopit.

Holistickou povahu zdraví vyjadřuje definice Světové zdravotnické organizace: „Zdraví je stav úplné tělesné, duševní a sociální pohody, ne pouze absence choroby či tělesné vady.“ V souladu s tím moderní holistická medicína ví, že „uzdravování probíhá jako koordinovaná reakce celého organismu na stresující vlivy okolního prostředí“ . (s. 137)

Když se o tyto názory opřel lékař-psychiatr Josef Jonáš, a dal je do úzké souvislosti s orientální moudrostí a vydal v Ústí nad Labem Křížovku života (1988), jeho kolegové ho málem ukamenovali.

V postkomunistické éře se střet o nové paradigma zdraví a nemoci ještě přiostrčil, protože falanga akademické, materialistické a mechanistické medicíny ztratila svůj komunisty zajišťovaný monopol. Roste počet těch, kteří se nechtějí smířovat s tím, že zdravotnictví je černou dírou, která by byla schopna pohltit lví podíl státního rozpočtu. Odmítejme bajky, že trh vyřeší vše, že zdraví není nic než zboží, jehož výroba a distribuce se řídí zákonem nabídky a poptávky. „Dnešní medicína nabízí víc, než je dnešní společnost schopna zaplatit“ . (s. 21)

Tržní kramáři nám drze a nestoudně kladou otázku: „Proč tolerujete komercializaci sportu a médií a lkáte nad komercializací medicíny?“ Náš argument, že hledáme a nacházíme jiný smysl života než jako hovnivál koulet svou kuličku zisku, na tyto tlustokožce neplatí a tak se smířme s tím, že jsme mimoběžky. Abychom se co nejvíc obešli bez distributorů léků čili preparátorů nadnárodních farmaceutických firem (lékař už není ten, kdo léčí, ale kdo předepisuje léky), načerpejme informace, jak duše (psýché) se vrací do lékařských věd nejen díky transpersonalistům, ale i psychosomatikům. Je legrační, jak etablovaná medicína rychle zapomíná: kdo se zastydí, jak r. 1981 reagovali na Otu Gregora, gastroenterologa, když na kongresu vyslovil „blud“, že choroby žaludku mají psychickou příčinu? (s. 6)

Úvodní názor biologa a esejisty Stanislava Komárka „O spasení těl aneb Reformace v medicíně“ (s. 7 – 11) je satirický šleh na etablovanou medicínu, totožnou s medicínsko-průmyslovým komplexem, tj. propojeným řetězcem institucí jako lékařských fakult, nemocnic, ambulantních zařízení, nemocenských pojišťoven až k firmám farmaceutickým a výrobcům zdravotnické techniky a zdravotních pomůcek. Uzurpovala si autoritu, jakou měla církev ve středověku a nasazuje všechny páky, abychom voděni za ručičku, byli nadále poslušnými konzumenty přidělované a dodávané péče. Přijmeme Komárkův názor, že prvotním cílem medicínsko-průmyslového komplexu není zisk, ale primárně moc, byť jednotkou moci je, jak známo, jeden dolar? Jsme svéprávní občané nebo nesvéprávné děti, že bez lékařského předpisu nám lékárna nesmí vydat většinu léků, když každé dítě si na volném trhu může koupit sirky a nože, jimiž lze způsobit mnohem větší škody? Často mívám dojem, že jsme převzali tzv. turecké hospodářství, ale v podceňovaném Turecku občanům věří, takže si tam koupíte v lékárně cokoliv. Porážku monopol utrpěl jen v případě homeopatických léků, protože není-li v extrémně zředěném roztoku ani molekula laboratorně prozkoumané látky, není možné k bezmeznému vzteku etablovaných medicínmanů prodej homeopatika zakázat.

Sir Paul Grof, kanadský poradce pro reformu lékařského studia v ČSR, nemohl uspět: bratrstvo medicínmanů se tvrdošijně odmítá vzdát svých iniciačních a archaických obřadů,

absurdně širokého záběru předmětů, které měly smysl v 18. století, které však ztrácejí svůj zlomkový smysl, pokud medik nepochopí, že jeho úkolem nebude léčit srdce, žaludek, játra či kůži, nýbrž celistvého člověka. Tělo a duše jsou víc než nerozlučnou dvojicí, jsou JEDNOTOU.

Archetyp radostného zdraví najdeme ve všech mytologiích včetně biblických příběhů. Díky hygieně, zdravější výživě i medicíně délka života strmě roste, ne však kvalita života. Franklova logoterapie, v podstatě čas věnovaný rozmluvě s pacientem, byla tržními medicínami s výsměchem odmítána, protože narušovala jejich navyký systém odbývat pacienta receptem, sotva otevřel dveře ordinace. „Být zdravý je uměním, k němuž může člověk sám velkou měrou napomoci, neboť přesahuje moc „bílých plášťů“ (s. 25). Zcestovalá česká lékařka se dopracovala k archetypickému zdraví touto úměrou: zdraví je systém hodnot a člověk je také systém hodnot. Tolik glosa Eduarda P. Martina.

Petr Příhoda, který přednáší etiku lékařství, hovoří o **Dilematech současné medicíny**. Češi vymírají nejen pro pokles biologické plodnosti, ale protože z ekonomických důvodů klesá i vůle k rodičovství, jež se stává buď přepychem nebo pro Romy zdrojem sociálních dávek. Vytýká medicínám redukcionismus, interpretaci „vyššího“ tím „nižším“: duchovno je sublimací pudovosti, jevy psychické a sociální jsou derivátem jevů biologických, ty pak derivátem těch fyzikálně-chemických... Nemocný je konec konců tím, kdo chodí k lékaři. Říkat mu **pacient** je politicky, (a občansky B. M.) nekorektní, sluší se říkat **klient**. (s. 22) Přibývá úvah o oprávněnosti eutanazie, ale etiku vytěsňuje utilitarismus a pokleslý pragmatismus. Naše majoritní konzumní Spasegesellschaft – společnost požitku a zábavy, která tleská nejpokleslejším bavičům kalibru Petra Novotného či Bohdalové, nechce být rušena. Ta tam je idea étosu Evropy, vítězí kritérium peněženek. V ovzduší, kdy se na mezinárodním poli vyhrožuje Evropě „říšemi zla“, medicína se sune dolů po kluzkém svahu.

Jan Jaroš v úvaze „České zdravotnictví – odkud a kam?“ konstatuje, že jediným státem na světě, který dokázal, aby podstatná část jeho populace se starala o své zdraví, jsou USA. Tam se vyžaduje, aby kandidáti na líp placená postavení byli zdravotně O. K., tj. aby o své zdraví se aktivně starali sami. Proto lidé středních a vyšších vrstev nekouří, omezují tučná a „červená“ masa, pijí střídavě a pravidelně cvičí či běhají. Naproti tomu Češi odmítají vlastní zodpovědnost za zdravý způsob života a údržbu svého zdraví přesouvají na systém zdravotnictví. Češi jsou přímo přeborníky v nadužívání garantovaného balíku zdravotní péče: k obvodnímu a odbornému lékaři chodí dvakrát častěji než členové EU, dávají si předepisovat léky, které nevyužijí, v řádu 5 – 6 miliard ročně. Vzhledem k úbytku porodnosti máme nadbytek dětských lékařů a nadbytek 2500 specialistů. Ti jsou finančně zainteresováni na počtu a frekvenci ordinací, proto si pacienty navzájem posílají na zbytečná vyšetření. Absurdní je nadbytek akutních nemocničních lůžek, která obsazují pacienti, kteří za třetinu nákladů by se mohli doléčovat v ústavech následné péče. Houževnatě přežívá mylná představa, že zdravotnictví, tj. propojenému komplexu ekonomie, financování poskytovatelů péče, lidských zdrojů, správy, techniky a zákonodárského rámce, nejlépe rozumějí sami lékaři, což je nesmysl, na který nejvíce doplácíme v největších fakultních nemocnicích (Motol, Krč, Bulovka). Zmatení pojmů

napomáhá i to, že se ekonomika a organizace zdravotnictví učily v rámci oboru **sociálního lékařství**, kde vedoucí posty obsazovali za bolševismu ne nejzkušenější lékaři, ale nejnázne manipulovatelní sluhové ÚV KSČ. Zatímco ve vyspělých demokraciích je obvyklé, že nemocnice vedle výkonného managementu mají správní či dozorčí rady, které podle principu „řízení s ohledem **na zájmy komunity**“ hájí zájmy komunit a regionů, u nás jejich protějšek funguje jako hřiště k prosazování protichůdných lobbyistických zájmů. Měšec třímají **beati posidentes** – blahoslavení majetní – zdravotní pojišťovny, které provoz systému příliš nezajímá a nevyvíjejí žádnou iniciativu, aby pro své pojištěnce nenakupovali nejvýhodnější péči na trhu nabídek. Pojišťovny tak nejsou přirozenými ochránci svých pojištěnců. Kdyby totiž kontrolovaly kvalitu jednotlivých poskytovatelů, brzy by došlo k redukci této přebujelé sítě, protože s neúspěšnými poskytovateli by pojišťovny neuzavřely další smlouvu. Tak vstřícní a schopní doplácují na své líné a neschopné kolegy.

O dokonalém zdraví

Poslední glosa je o lékařích, kteří neléčí nemoci, ale naše nebezpečné iluze o zdraví. „Vztah iluzivního zdraví a nemoci je hrůzný,“ tvrdí E. P. Martin, „ten kdo je nemocný a nemoc si nepřizná, už tímto svým přáním může vykročit na cestu k uzdravení; ten, kdo si nepřestává namlouvat falešné zdraví, ten se každým okamžikem možnosti uzdravení vzdaluje... Nejnebezpečnější nemoc je ta, která sama sebe označuje za zdraví.“ (s. 40) Za temna totality byl tento postoj povýšen na státní politiku.

Konfrontace (s. 43 – 76)

Je povzbuzující, že na moři sociální patologie, zafixovaných předsudků a ignorance nového i za totality vznikaly napřed ostrůvky a pak celá souostroví „pozitivních deviací“, které razily nový pohled na zdraví a nemoc. Projev neurologa a ministra zdravotnictví od června 1990 do července 92 Martina Bojara boří úporně tradovaný mýtus, že na lékařskou fakultu za bolševismu se nemohli dostat studenti s kádrovými škraloupy: museli se však protlačit mezi ty nejlepší, a dodávám já, museli mít mimořádné štěstí, aby nepohněvali kované ideology. Má pravdu, během pěti let „předtání a tání“ až do okupace a normalizace to možné bylo, ne však před tím a po nástupu Husáka. Mimořádná zvidavost Bojara zavedla mezi učitele psychosomatiky, stážíval u doc. Štětky, doc. Pfeiffera, absolvoval pětiletý psychoterapeutický výcvik u doc. Skály a psychologa Hartla. U profesora Lewita se naučil proskribované chiropraxi i metodě léčitelky sportovců paní Mojžíšové. Proč „bílá vrána“ Bojar získal tak široký rozhled, který chybí stovkám jeho kolegů? Měl vzácnou schopnost vcítit se do situace pacienta a trpělivě mu naslouchal: „Nehořekujme, že nedostatek empatie a nechuť naslouchat jsou daní uspěchané postmoderní, odcizené době, v níž se všichni ženou za úspěchem a pachtí za penězi.“ (s. 51) Bojar rozpoznal, že při každé závažnější chorobě stůně celá rodina jak v komunikačním, tak duchovním smyslu. Těžko se smíruje s tím, že západní lékařská věda je jen pro bohatou desetinu lidstva. S Montaignem se utěšuje, že mnoho národů, které ji nepoznaly žije zdravěji a déle než privilegovaná desetina.

I Liberec má středisko pro komplexní terapii psychosomatických poruch. Jeho šéf MUDr. Chvála nařká nad selháváním klasické medicíny i nad slepotou svých kolegů k širším

souvislostem, ovlivňujícím člověka: Redukcionismus a arogance nás zbavuje možnosti porozumět nemoci a ziskuchtivý (zdravotnický) průmysl nás současně vybavil úžasnými nástroji na potlačování příznaků nemoci.“ (s. 54) Obchod se zdravím je doprovázen klamavou reklamou spektra údajných ozdravných prostředků od bylinek až po eskamotérské fyzikální přístroje, pyramidy a urinoterapii. Padesát let ideologického útlaku se na našich lékařích podepsalo. Když si uvědomíme, že ČR a Maďarsko patří k nejvíce ateistickým zemím Evropy, nedivme se, že povědomí o celistvosti člověka je vymazáno. Kdo už nadále nechce pasivně polykat prášky a přispívat tak na zisk farmaceutické lobby, může se štěstím narazit na vzdělaného psychoterapeuta, který mu dopomůže změnit nezdravý životní styl. Neméně přínosné je slovo astropsycholožky Marie Hlávkové, kterou vhléd naučil přijímat odpovědnost za svůj zdravotní stav.

O alternativním porodnictví, tj. „**přirozeném porodu**“ bez lékařských zásahů, opatrně pojednává gynekolog, porodník Pavel Čepický, který nechce být oceňován za „zrádce“ své přebujelé specializace.

Ani religionista Ivan Štampach, náš nejlepší odborník na proměny současného duchovního života, nedoporučuje střemhlav spěchat za hranice etablované medicíny. Soudí, že tzv. lékařská etika se uplatňuje spíše v nemocnicích provozovaných církvemi. V různých vírách sleduje dopad modlitby a meditace na zdraví, vysvětluje křesťanské přímluvné modlitby a varuje před nábožensky laděným přílišným optimismem. (s. 66 – 71)

Zkušenost klinického psychologa Petra Moose je podbarvena jeho subalterním postavením vůči lékařům. Svůj příspěvek provokativně nazval „Naučme se lépe stonat!“ Vidí lékaře, kteří oblékají svůj bílý plášť jako kněz ornát, dodávající jim atribut božské neomylnosti. Tato role řadě pacientů velmi vyhovuje. Poučil se z teorie chaosu, že nemoc není oddělena od zdraví. Stabilní složité systémy mají sklon neustále kolísat kolem rovnovážného stavu. Potom výkyv zvaný nemoc je příležitostí k pozitivní změně. **Lépe stonat** znamená chápat hlouběji svou nemoc a měnit k ní postoj.

Ve stejném duchu je dokument geologa Ivana Turnovce „Uzdravit se musí každý sám.“ (s. 139 – 143) Režimem pronásledovaný štvanec ochrnul na půl těla, odmítl invalidní důchod a bolševikům natruc se uzdravil intenzívní rehabilitací.

Uvážlivě byly zvoleny otázky ankety „Je dnešní medicína zdravá?“ Odpovídají cvičitelka jógy, obrnou postižený genový inženýr-výtvarník, zdravotní sestra v důchodu, asistentka na poliklinice, která nestůně, takže se bez lékařů obejde, polistopadový politik, personalistka, nakladatel ezoterické literatury, rozhlasová moderátorka a básník-redaktor ČTV. Výběr je dostatečně pestrý. Jejich zkušenosti potvrzují, že hranice mezi klasickou a alternativní medicínou je umělá a zbytečná.

Není šance, abychom se dočkali překladu americké encyklopedie alternativní medicíny o 1100 stranách. Kolektiv lékařské fakulty v Plzni, který tuto problematiku dlouhodobě studuje, není bohužel objektivní a je živen předsudky lékařů, bránících status quo. Proto buďme vděční šéfredктору Prostoru Milanu Hanušovi a redakčnímu kruhu, že tak vynikající přehled připravil.

Boris Merhaut

BEZ NÁZVU

Naše srdce zpívá nad zázrakem,
že máme místo v tomto světě života a světla,
nad pocitem, že náš puls tepe v rytmu stvoření
členěný kolísáním nekonečného času.
Hladíme něhu trávy, když kráčíme lesem,
ohromují nás květy kolem cesty
ty dary nekonečna rozsypané v prachu,
probouzí v nás píseň obdivu.
Viděli jsme, slyšeli jsme, žili jsme,
v hlubině poznaného jsme tušili pravdu
přesahující všechny vědomosti,
a tak naše duše zpívá.

Jarmila Plotěná

Výuka lékařů ve světě

Sir dr. Pavel Grof o současném stavu ve světě a výhledu do budoucna

Psychiatrii MUDr. a PhDr. Stanislav Grof, CSc. a jeho o pět let mladší bratr MUDr. Pavel Grof, CSc., jejichž neochota stát se nástrojem politické represe byla pověstná, našli s notnou dávkou štěstí azyl ve Výzkumném ústavu psychiatrickém v Praze 8, Bohnicích. Jeho ředitel MUDr. Hanzlíček tam soustředil kádrově neperspektivní odborníky. V době Pražského jara byli bratři Grofové pozváni do USA. Když se po okupaci Československa odmítli vrátit do porobené vlasti, byli in absentia odsouzeni pro „nedovolené opuštění“ ČSSR.

Zatímco starší Stanislav v roce 1969 – po tragickém úmrtí slavného badatele o změněných stavech vědomí Waltera Pahnka – přijal vedoucí post ve Výzkumném ústavu psychiatrického centra John Hopkinsovy university v Marylandu, MUDr. Pavel Grof se vydal do Kandy.

Máme radost, že právě vy, Čech, zastupujete Kanadu ve Světové zdravotnické organizaci v Ženevě. Jak jste k této významné funkci přišel.

Expertem WHO v Ženevě jsem od roku 1985, kde jsem měl několik úkolů. Jedním z nich bylo předsedat Psychofarmakologické komisi, jejímž úkolem je OSN připravovat pravidelně doporučení na mezinárodní opatření ohledně léků. WHO se při výběru odborníků snaží o rovnoměrnou geografickou reprezentaci. Každé jmenování musí být schváleno příslušnou vládou, v mém případě kanadskou, avšak každý odborník je tam ne za svou zemi, ale sám za sebe. Je to taková účelná kombinace medicíny a politiky.

System zdravotní péče v USA a v Kanadě se diametrálně liší. Byla to náhoda či záměr, že jste se usadil v Kanadě?

Mým ideálem či modelem psychiatra je profesor Lehmann, který vzácným způsobem kombinuje biomedicínský, sociální a psychoterapeutický přístup. Vydal jsem se za svým profesionálním vzorem do Montrealu, kde mě prof. Lehmann dobře přijal. Ale místo jsem nedostal, protože frankofonní Quebec vyžaduje napřed nostrifikaci doktorátu ve francouzštině. A to i přesto, že jsem chtěl pracovat jen ve výzkumu.

Našel jste lepší uplatnění v anglické Kanadě?

Na McMaster University v provincii Ontario mě vzali bez zkoušek a časem mi dali profesuru psychiatrie. Byla to šťastná volba, protože se zde sešel výborný tým. Brzy se tato univerzita stala světovou špičkou v metodice výuky medicíny. Tato metodika odpovídá zásadám J. A. Komenského, neboť od prvního ročníku se učí ve skupinách to, co budou medici potřebovat v praxi, až opustí fakultu. Tuto metodiku rychle přejali na Harvardu, v Baltimoru na John Hopkinsově universitě, v Holandsku, v Izraeli a v řadě dalších zemí.

V čem je odlišnost od studia medicíny na lékařských fakultách ČR?

V Československu profesor kteréhokoliv oboru lékařských věd měl volnost napsat skripta, popřípadě vydat učebnici, jakou sám pokládal za žádoucí, podle níž se pak učilo řadu let. Ale nových poznatků i v medicíně každoročně přibývá a s novými postupy je nutno držet krok, jinak praxe beznadějně zastarává. V době, kdy jsme oba studovali medicínu v Praze, vyžadovalo se např. nabífnovat 3000 stran skript patologie, ač z toho v praxi lékař-nepatolog potřebuje 2 – 3 stránky. Medici se pramálo dovídali o nutriční vědě, ač právě s výživou jsou úzce spojeny nejen somatické, ale i duševní poruchy jako nespavost, únava, deprese. Po ukončení studia konvenčních škol se absolventi musí novým poznatkům pro praxi teprve učit. Naproti tomu v systému, který byl rozpracován na McMasterově univerzitě, se medici od 1. ročníku soustřeďují na řešení problémů ve skupinách. Učí se spolupracovat, mají na sebe navzájem dobrý vliv a probouzí to jejich iniciativu. V tomto ohledu vedou ve výuce medicíny ve světě kromě Ameriky také Holandsko a Izrael. S pacientem se student setkává od prvního týdne výuky.

Česká republika v rozporu se zákonem poptávky a nabídky má 7 lékařských fakult, které chrlí nejméně dvojnásobek lékařů, než se jich bude moci uplatnit. Některé fakulty se pokoušejí řešit krizi nabídkou výuky v angličtině pro ty

studenty, kteří se na medicínu nedostanou ve Velké Británii či jinde na Západě. Je to řešení?

Jako výstraha by České republice měla sloužit Itálie, kde je dnes téměř 50 000 nezaměstnaných lékařů, z čehož vznikají sociální problémy. Je to nezodpovědné plýtvání jak finančními prostředky na výuku, tak lidským potenciálem. Nutno najít lepší korelaci. Postupně by se měly zvyšovat nároky na výběr: nespokojit se zjišťováním znalostí, ale posuzovat i etické postoje a komunikativní kvality. Bez nich není lékař pacientům moc platný. Výuku medicíny v angličtině u nás pokládám za přechodné řešení, které ale asi dlouho nevydrží. Podle výhledů SZO je účinnější pomáhat rozvíjet výuku lékařství ve Třetím světě, kde dosud vážně. Jako expert SZO v Ženevě jsem se velmi poučil, že my lékaři jak průmyslově vyvinutého, tak i bývalého socialistického světa máme o medicíně nesmírně zúženou představu. Zdravotnictví musí být kombinací medicíny, taktu, diplomacie, psychologie a empatie. Přesvědčujeme se, že poznatky nelze mechanicky přenášet z jedné kulturní oblasti do druhé.

Jak hodnotíte obecně výuku vašeho oboru – psychiatrie?

Bohužel výuka psychiatrie na Západě pokulhává za výukou medicíny. Antagonismus mezi biologicky a psychologicky orientovaným oborem je všude, a různé školy se liší jen intenzitou antagonismu. Myslím, že tento rozpor přetrvá až do doby, kdy bude jasné, že tyto dvě orientace existují jen v naší mysli, v našem pohledu na skutečnost, ne ve skutečnosti samé.

Jaké změny ve svém oboru očekáváte do roku 2000?

Nástup nového tisíciletí je příliš blízko, než abychom se mohli nadít větších změn. Pro racionálnější zlepšení lékařské péče je nezbytné dlouhodobější plánování. V příštích 20 – 25 letech lze očekávat podstatnou transformaci psychiatrické péče: holističtější přístup, lepší integraci biologických, psychologických, sociálních a transpersonálních (duchovních) aspektů. Dojde bezpochyby ke sladění léčby s individuálními rytmy jedince a ke hlubšímu pochopení genetických vlivů.

Z těchto formulací vyciťuji vliv vašeho staršího bratra Stanislava. Vždy jsem obdivoval váš krásný sourozenecký vztah. Co pro vás znamenalo vyrůstat ve stínu Stana, „českého Junga“?

Stanislavově práci se dostalo v posledních letech právem celosvětového uznání. Jeho přístup hluboce ovlivňuje moje současné chápání psychiatrických poruch, čehož bych nebyl býval dosáhl, kdybych nevyrostal v jeho výsluní. Leč naše životní poslání se liší, a proto není na místě nás srovnávat. Zatímco on byl jedním z průkopníků transpersonálního přístupu, já jsem se v Kanadě soustředil na problémy, které mě nejvíc zajímaly: podstatu a léčbu mentálních depresí. Velkou odměnou a povzbuzením mi byla prestižní Lehmannova cena za výzkum a medaile Alžběty II., královny britského Commonwealthu, za budování psychiatrické péče v Kanadě.

Přeji vám, aby metodika lékařské výuky McMasterovy univerzity se prosadila i u nás. Děkuji vám za rozhovor.

Boris Merhaut

Na rozhovor přišel rozzuřený třístránkový dopis biomedicínsky orientovaného psychiatra MUDr. Cyrila Höschla, neúspěšného kandidáta ODA na senátorské křeslo. Netroufal si otevřeně útočit na světově uznávanou autoritu Sira Pavla Grofa a tak si vztek, že se někdo odvážil dotknout jeho posvátné krávy, vyléval na mně: prý jsem kladl nevhodné otázky.

Uplynulo 10 let a Grofovy varovné předpovědi se plní. Přibývá nezaměstnaných absolvovaných lékařů, kteří živoří jako překladatelé. Na obvody v pohraničí, kde je dosud lékařů nedostatek, nemohou bez patřičné praxe nastoupit. Stará garda establishmentu reformě studia nadále brání. Je to jeden z důvodů chronické krize českého zdravotnictví, kterou nemá šanci řešit žádný ministr. Lobbyistické zájmy staromilců jsou příliš mocné. Pro ně „co je biomedicínské a staročeské, je hezké.“

B. M.

Chalíl Džibrán:

Děšť

**Jsem t'ukajícími stříbrnými vlákny,
která bohové spouštějí s nebe.
Příroda mne pak přijímá,
aby mnou oživila svá pole a stráně.**

**Jsem perlami, vyloupanými
z korunky lšťařiny, dcerou úsvitu
k zdobení zahrad.**

Když pláče, hory se smějí.
Když se poníží, květiny se radují.
Když se skláním, vše se napřimuje.

Pole a mraky jsou milenci
a já jsem jejich posel slitování.
Tiším žízeň jedněch,
léčím bol druhých.

Můj příchod ohlašuje hlas hromu.
Můj odchod ohlašuje duha.
Jsem jako pozemský život, který se rodí
u nohou šílených živelů
a končí na mávajících perutích smrti.

Povstávám ze srdce oceánu
a vznáším se s vánkem.
Když zahlédnu vyprahlé pole,
snáším se a tisícerým způsobem
laskám květy a stromy.

Něžně se dotýkám oken
svými jemnými prsty.
Mé ohlášení je vítaný zpěv.
Všichni mne mohou slyšet,
ale jen citliví mne chápou.

Rodím se z žáru tetelícího se vzduchu,
ale vzápětí jej zabíjím.
Tak jako žena, jež přemáhá muže silou,
kterou si od něho bere.

Jsem povzdechem moře, smíchem pole,
slzami nebe.

Mahátmá Gándhí

Nezáleží na tom, kolik toho vlastníme,
ale na tom, zda z toho co máme, umíme dávat.

Nezáleží na tom, zda se umíme prosadit,
ale na tom, zda umíme přemáhat sami sebe.

Nezáleží na tom, kolik máme škol a jaké máme znalosti,
ale na tom, jak moudře dovedeme s tím, co máme hospodařit.

Nezáleží na tom, co děláme,
ale na tom, jak to děláme a proč to děláme.

Nezáleží na tom, zda se sami umíme veselit,
ale na tom zda dovedeme přinášet radost jiným.

Nezáleží na tom, zda jsme bojácní a máme strach,
ale na tom, zda se chováme tak, jako bychom strach neměli.

Nezáleží na tom, zda se nám utrpení vyhne,
ale na tom, zda ho umíme, když přece jen přijde, přijmout.

Nezáleží na tom, zda jsme šťastni,
ale na tom, zda jsme schopni zajišťovat štěstí jiným.

Nezáleží na tom, zda jsme milováni,
ale na tom, zda milujeme jiné a jsme jim požehnáním.

Nezáleží na tom, co o nás říkají lidé,
ale na tom, jací skutečně jsme, jak jsme věrni sami sobě.

Nezáleží na tom, jak dovedeme mluvit,
ale na tom, aby naše slova vyjadřovala úctu k pravdě.

Nezáleží na tom, zda jsme dlouho živi,
ale na tom, jak jsme naplnili svůj život.

**Nezáleží na tom, kdy zemřeme,
ale na tom, zda jsme připraveni se setkat kdykoliv s Bohem.**

Milý Borisi a Jarmilko,

jaké potěšení nám způsobil váš dopis! Litujeme, že Jarmila má obtíže s maminkou. Její stav nám připomíná poslední léta mé matky, jejíž mysl putovala a ona sama se rovněž vydávala na toulky. Na štěstí jsme ji vždy našli. Nacházíme se u tchýně na slunečné Floridě. Zatímco doma mrzne, až to praští, tady si hovíme pod palmami a vdechujeme vůni květin.

Mýlíte se. Prezident Wilson nebyl unitář, nýbrž presbyterián. Asi vám není známo, kolik unitářů se stalo presidenty. Jsou to: John Quincy Adams, Thomas Jefferson, William H. Taft a Millard Filmore. Náš první prezident George Washington byl matrikově episkopál, ale odmítal pokleknout při svatém přijímání. Teologicky byl deistou. James Madison byl deista (deismus vznikl v Anglii v 16. století. Toto učení uznává Boha jako prapříčinu světa, ale soudí, že do stvoření světa již nezasahuje a ponechává působit vlastní přírodní zákony). S unitáři měl řadu společných názorů, Abraham Lincoln nebyl příslušníkem žádné denominace; odmítl nátlak své ženy trinitářské presbyteriánky, aby vstoupil do jejího sboru. Ze slavných Otců-zakladatelů byli unitáři Benjamin Franklin a John Hancock.

Já osobně jsem byl členem universalistického sboru v Karlově ulici, kde byl chrám postavený podle plánu Ashera Benjamina. Dozvíte se o něm z knihy jejího kazatele, kterou jsem asi před rokem poslal plzeňské obci. Má titul Náboženství pro jeden svět a je nejbližší mé vizi o budoucnosti našeho hnutí.

Laičtí zaměstnanci ve funkci tajemníků bývají někdy překážkou pokroku, mohou kritizovat úspěch nebo i vyloženě škodit. Věřím na celé spektrum duchovních disciplín a praktik, žít ve sboru je velmi náročné. Jsme společenská zvířata a tak bez náboženství jakožto sociální praxe se neobejdeme. Oč snadnější by bylo žít jako poustevník! Ale i poustevníci se sdružovali do řádů, aby udržovali kontakt s (plynoucím) časem.

Rádi bychom oba zas navštívili Česko, ale netušíme kdy. Máme potíže, abychom po přístavbě uspořádali naše finance v důchodu. Ale tak jak jsme o tom jednali, rád bych uspořádal pro české unitáře seminář Čtyři spirituality a pro Psychologickou společnost seminář o BMTI – jungovské typologii či nějakou jejich kombinaci. Jsem rád, že Poutník uveřejnil obširnou recenzi Čtyř spiritualit. Tento rok očekávám zprávu od Grantového komitétu, zda přispěje na cyklus mých šesti přednášek a na další knihu s pracovním názvem „Od nesektářských sekt k univerzalistické víře“ o dějinách amerických unitářů univerzalistů posledních 50 let.

Zajímavě píšeš, Borisi, o pražském Fóru 2000, kde v jako tolika jiných post-komunistických shromážděních jsi byl svědkem, jak snadno dochází k pošramocení ega. Soudím, že každý překladatel by měl uvítat každý návrh na upřesnění významů slova, ne se pokoušet o pomstu pokusem o odejmutí akreditace.

Právě jsem objevil malou knížečku s výborem z Thákura. Objevil jsem tam několik básní, které jsem dosud neznal. Je jedním z mých nejoblíbenějších světců. Doufám, že vaše české hnutí nebude zanedbávat globální celosvětovou orientaci ani dnes, když už jóga přestala být společným nástrojem, jak se ubránit komunistickému utlačování.

Předejte naše srdečné pozdravy všem, s nimiž jsme se v Česku setkali.

Zůstáváme ve styku

Vaši Peter a Eleanor Richardsonovi

Děkujeme na tomto místě všem členům OUB, kteří již zaplatili na letošní rok členské příspěvky. Jsou to: Hilda Adamová - Kopecká, Iva Bordovská, Jiří Čada, Drahomíra Hanzlová, Josef Hepp, Hana Hladilová, Emilie Hrabalová, Margita Kapustíková, ing. Ladislav Kloud, Květa Košutová, Zdena Mergancová, PhDr. Boris Merhaut, rev. Miloš Mikota, Karla Müller, Jaromír Pokorný, RNDr. Milada Škárová, Vlasta Šlachtová, Marie Ventrubová, Vladimír Ventruba.

Za časopis Poutník přispěli PhDr. Pavel Balcárek, Iva Bordovská, Anna Drlíková, Otakar Dušánek, Květa Čapounová, Drahomíra Hanzlová, Hana Hladilová, ing. Rostislav Havránek, Drahomíra Němečková, ing. Julius Kodrik, Matylda Kubálková, Květa Košutová, Radovan Lovčí, Evžen Kůra, Zdena Mergancová, Karla Müller, Jan Pichrt, rev. Mgr. Luděk

Pivoňka, Jaromír Pokorný, Zdeněk Ratislav, Milan Sedláček, Lydie Schmiedková, Naďa Světlíková a Marie Šemberová. Také jim náleží dík.